

jasno. Gospica Teršova nam je kot Desdemona bolj ugajala, nego kot Klara. Sicer pa uloga Klarina ni posebno hvaležna; ona ima preveč igrati, a premalo govoriti. To je utrudljivo in zahteva izredne igralske nadarjenosti in šole. Albo je igral gospod Ineman s primerno dostojnostjo. Druge uloge so bile v bolj ali manj srečnih rokah.

Dasi torej s to predstavo nismo bili posebno zadovoljni, smo pa vendar intendanciji slovenskega gledališča hvaležni, da je spravila tudi Egmonta na oder. Prav je, da je bil zraven Shakespearja (Otel) in Schillerja (Razbojniki) letos tudi Goethe zastopan v našem gledališču. Veseli nas to zlasti iz nekega vzroka; iz tega namreč sklepamo, da uvideva intendancija slovenskega gledališča potrebo, da se neguj na našem odru tudi klasična drama. Ne samo zabave, tudi umetniškega užitka naj podaje gledališče občinstvu. Gledališče je bilo svoje dni človeštvu nekako odgajališče. Da v sedanjih časih to izključno ne more biti, vemo dobro, toda tudi izključno zabavišče ne bodi. Vsekakor naj bi se v prihodnje klasičnim proizvodom odmerilo nekoliko več večerov, nego je bilo to dosedaj v navadi. Da občinstvo temu ni nasprotno, to so pokazale dosedanje izkušnje. Otel je bil n. pr. obakrat prav dobro obiskan. Tudi pri nas se nahaja dovolj izobražencev, ki hrepene po višjem užitku, in kar nič se ni bati, da bi bilo gledališče pri Shakespearjevih ali Schillerjevih žaloigrah prazno; samo za to treba skrbeti, da se igrajo zares dobro.

(Dalje in konec prihodnjič.)

»Glasbena Matica« na Dunaju. Mali naš slovenski narod, od nekdaj zaničevan in teptan od premnogih sovražnikov, je pred kratkim slavil v prestolnem mestu dunajskem zmagoslavje, kakršnega si tudi najživejša domišljivost ne bi bila mogla naslikati. To je bil velik slovenski praznik, ki se bode lesketal še v pozni zgodovini našega naroda liki demant na zlatem perescu sredi diadema. »Glasbene Matice« pevski zbor je bil šel na Dunaj, da se s pesmijo pohlevno zahvali »zlatemu dunajskemu srcu«, katero je bilo ob groznih potresnih časih na pomoč prihitelo nesrečni Ljubljani in njeni okolici s tako ganljivim človekoljubjem in s tako bogato radodarnostjo. Toda ta zahvalni poset se je v daljnem mestu izpremenil v občudovanje slovenske pesmi, v presenečenje nad toli resno gojitvijo umetnosti med nami, v priznanje kulturne sposobnosti Slovencev. Nesreča je bila Dunaju vzbudila človeške čute do nas siromakov, naša pesem pa mu je izzvala oduševljeno priznanje naših umetnostnih teženj. Mogočna prestolnica ob zelenih dunavskih bregovih, na katero veže naš narod že od nekdaj neka bajna moč, je s tema dvema činoma razkrila vso svojo divno duševno visokost, katera ne pozna nizkotnih razločkov, ko treba pomagati nesrečniku, katera pa takisto rada tudi priznava vsaki odlični pojav prave sposobnosti. Res, na etičnem in pa na umetnostnem polju si narodi podajajo roke! Dolgo smo živeli komaj poznani, zdaj nas je pa Dunaj dvignil iz krivične nam teme nepoznanosti v sinje višave občudovane umetnosti. Slava mu za to!

Zahvalna in dobrodelna koncerta sta se vršila dne 23. in 25. sušca v veliki dvorani dunajskega glasbenega društva v korist dunajskim ubožcem, avstrijski družbi rdečega križa, dunajski radovoljni rešilni družbi in prvi dunajski ljudski kuhinji. Zadnja tri društva so bila namreč prihitela s celimi oddelki svojih človekoljubnih naprav v Ljubljano na pomoč. Vzpored obeh

koncertov je bil isti, kakor dne 9. in 16. sušca v Ljubljani, ko se je pred ožjim ljubljanskim občinstvom vršila nekaka glavna preskušnja za Dunaj, o čemer je „Lj. Zvon“ že poročal, kakor je svoj čas tudi že prinesel strokovnjaške ocene vseh posameznih točk. Samo prva točka je bila na Dunaju drugačna: Stritarjev prolog „Laibachs Dank“ (zahvala Ljubljane), katerega je govoril dvorni igralec g. V. Kutschera, in kateremu je sledila cesarska pesem v slovenskem jeziku, spremljana od orkestra. Ta vznositi prolog je napravil takoj velik vtisk, ker je s pristrčnimi, velepoetičnimi besedami tolmačil Dunajčanom namen našega poseta in končal v pravem patrijotičnem duhu s pozivom, da se pred vsem zapoj „Bog ohrani“. Zaradi popolnosti in zgodovinske važnosti navedemo ves vzpored, ki itak še ni bil tu objavljen. 2. Jacobus Gallus, „Musica noster amor“, šesteroglasen madrigal a capella, prirejen od dra. J. Mantuanija (zložen je bil skoro isti dan pred 300 leti). — 3. Slovenske narodne pesmi, za mešani zbor harmonizoval M. Hubad: a) „Je pa davi slan'ca padla“, b) „Prišla je miška“, c) „Pod oknom“, d) „Bratci veseli vsi“, e) „Ljub'ca, povej, povej“, f) „Škrjanček poje“. — 4. Zdenko Fibich, „Pomladna romanca“, za soli, zbor in orkester, op. 23. Soli: gdč. M. Ševčíkova, član slovenske opere (sopran), g. V. Kliment, član češkega narodnega gledališča v Pragi (bas). — 5. Anton Nedvěd, „Nazaj v planinski raj“, mešan zbor a capella. — 6. Anton Foerster, „Ljubica“, mešan zbor a capella. — 7. Anton Bruckner, „Te Deum“, za soli, mešani zbor, orkester in orgle. Soli: gdč. S. Chotek (sopran) in E. Hofmann (alt), člana dunajskega društva „Singverein der Gesellschaft der Musikfreunde“, gg. Lašek (tenor) in V. Kliment (bas), člana češ. nar. gled. v Pragi. Prvi koncert je vodil g. M. Hubad. — Drugi koncert se je vršil pod osebnim vodstvom skladatelja Antona Dvořáka, ki je nalašč za to prišel iz Londona. Izvajal se je „Mrtvaški ženini“, balada, češki spisal K. G. Erben, poslovenil J. Stritar; za soli, mešani zbor in veliki orkester uglasbil Anton Dvořák (op. 69). Soli: gdč. Fr. Vrhunc (sopran) in gg. Lašek (tenor) in Kliment (bas), člana češkega nar. gledališča v Pragi. — Pri obeh koncertih je sodeloval veliki orkester dvorne opere. Zbor je štel do 200 pevk in pevcev; dame so obakrat nastopile s slovensko-narodno nošo, z „avbo“ ali s „pečo“, gospodje pa s frakom. Oba koncerta sta bila razprodana, dasi gre v to največjo dunajsko koncertno dvorano nad dve tisoč ljudi.

Nekaj prvi, nekaj drugi koncert so počastili: od cesarskega dvora cesarjev brat nadvojvoda Ludvik Viktor in pa nadvojvoda Evgen, dalje predsednik in oba podpredsednika državnega zbora: tajni svetnik baron Chlumecky, dr. pl. Kathrein in vit. Abrahamowicz, mnogo državnih poslancev, med njimi seveda vsi slovenski, član gosposke zbornice N. Dumba, predsednik deželnega sodišča grof Lamezan, okrajni glavar in tačasni namestnik dunajskega župana dr. pl. Friebeis, zborovodja Kremser, predsednik dunajskega moškega pevskega zbora komorni svetnik Neuber, mnogo aristokraških dam, med njimi baronica Gautsch, kritiki vseh dunajskih večjih listov, med njimi sosebno dvorni svetnik in vseučiliški profesor dr. Ed. Hanslick („Neue Fr. Presse“), dr. Rob. Hirschfeld („Presse“), dr. Maks Kalbeck („N. W. Tagblatt“), Lud. Speidel („Fremden-Blatt“), dr. Alb. Kauders („W. Allgemeine Zeitung“ in „Wiener-Journal“), dr. J. Königstein („Extra Blatt“), Rih. Heuberger („W.

Tagblatt“), minist. svetnik dr. pl. Woerz („Sonn- und Montagszeitung“), dr. Hans Paumgartner („W. Abendpost“), Bald. Bricht („Oesterr.-Volkszeitung“), Friderik vitez Gaigg von Bergheim („Reichspost“), Alb. Roncourt („Neuigkeits Welt-Blatt“), dr. Teod. Helm („Deutsche Zeitung“), dr. H. Schenker („Die Zeit“) i. dr.

Vzvišeno lepi namen vsega podjetja, jako taktna prireditel brez vsake politične primesi, impozantni, divno slikoviti nastop — že to je moralo vzbuditi resno upoštevanje od časnikarske strani, kaj-li šele duhoviti vzpored in vzorno izvajanje. Toda ni, da bi se sami hvalili, čujmo le, kakšen vtisk so dobili Dunajčanje od slovenskih koncertov. Do malega vsi dunajski listi so z najlaskavejšimi besedami priznavali nepričakovano veliki uspeh, ki se je javljal s čedalje burnejšim, na Dunaju nenavadnim odobravanjem: čudili so se, da je v mali, daljnji Ljubljani sploh možno tako resno gojiti umetnost; občudovali so krasoto slovenske narodne pesmi; divili se pevskega materijalu in umetniško dovršenemu izvajanju, katero da je prekosilo celo Slavijanskega svetovno znani zbor; priznali so, da bi se marsikatero dunajsko pevsko društvo mnogokaj lahko naučilo od Slovencev; zavzeti so se povpraševali, je-li res trebalo šele potresa, da se je Dunaju podal tak glasbeni užitek itd. Tudi vse soliste so pohvalili, med njimi sosebno našo rojakinjo gdč. Verhunčev. Naši politični listi so prinesli doslovne odlomke obširnih teh ocen; nam bodi dopuščeno, da le splošno označimo ta znameniti naš kulturni pojav. Kratko, toda zelo značilno je neki Dunajčan izrazil ves pomen teh koncertov: „Jetzt muss man die Slovenen ernst nehmen“. Nadvojvoda Ludvik Viktor pa je odboru rekel, da že dolgo ni čul tako lepega petja. Celó presvetli cesar sam je odlikoval „Glasbeno Matico“ s tem, da ji je naklonil veledušni dar 400 gld. Nasproti približno dvajsetim ugodno sodečim listom so se samo trije listi (»Ostdeutsche Rundschau«, »Deutsche Zeitung« in »Die Zeit«) iz političskih ozirov nekaj izpodtikali nad koncerti. Te politične ozire je dr. Helm v »Deutsche Zeitung« kar naravnost priznal. Toda niti ti listi niso mogli popolnoma prikriti — in to nam je najvažnejše — da je bilo vse zborovo izvajanje umetniški dovršeno. To nekaj sami izrecno priznavajo, še več pa se čita med vrstami.

Tako je sodil o nas Dunaj, to v glasbi tako razvajeno „mesto petja“, kjer se je, kakor malokje, razvila najstrožja, nezavisna, vso glasbo prevladujoča kritika. Kogar prizna ta kritika, ta sme reči o sebi, da je zares uspel. Kdo bi torej zameril, da so nam vsem udeležnikom, čitajočim drugo jutro poročila dunajskih listov, solze kapale, solze neopisne radosti? Toda kaj samo solze! Neko sicer zelo resolutno in energično odbornico ženskega zbora je tako ganilo, da je glasno zajokala in, prestrašeno mater objemajoč, ihtela: „Oh, mama, pusti me, da se razjočem, da mi veselja ne počí srce!“

Pa še nekaj so Dunajčanje posebno hvalili, in vredno je, da to tu zabeležimo: zorno krasoto „slovenskega dekleta“. „Toliko lepote že davno ni bilo združene na enem mestu“, je pisal neki list!! Enako laskavo so se izražali o okusni bujnosti slovenske narodne noše. —

Zaslugi priznanje! Idejo dunajskih koncertov je prva sprožila — ženska, soproga g. dr. Jenka. Toda ideja bi bila ostala pobožna želja, ako ne bi imeli njega, ki je duša pevskega zbora, ki je sam dvignil zbor do sedanje

višine, ako ne bi imeli — Hubada. Njegove genijalnosti in zasluge za pevske zbor nič bolj ne osvetljuje nego ta dogodbica. V orkestru dvorne opere so sami profesorji konservatorija ali sicer muziki na glasu. Umevno je torej, da so naše dunajsko podjetje sprva gledali malo od strani. Šesterica njih se je bila kar naravnost izrazila, da ne igra pod nepoznanim dirigentom. Ko pa je bila prva izkušnja, se je hkrati izpremenila vsa situacija: kar se le malokomu pripeti, to se je pripetilo našemu Hubadu: orkester je konec prve in vsake naslednje točke glasno izražal priznanje z dolgotrajnim, iskrenim „tušem“, in čule so se jako laskave pohvale dirigentu in od njega izšolanemu zboru. Nato se je tudi omenjena šesterica rade volje uklonila in — prišla svirat. Smelo trdimo, da je malo mož med nami, ki bi bili v tako kratkem času toliko koristili ugledu Slovencev, kakor gospod Hubad. — Veliko čast je Slovincem izkazal gosp. Dvořák, eden največjih sedaj živelih glasbenikov, da je tako daleč prihitel in sam vodil svojega „Mrtvaškega ženina“, ki do sedaj še ni bil znan na Dunaju. — Za podjetje samo pa si je pridobil neprecenljivih zaslug gospod deželni predsednik baron Hein, ki ni samo od prvega početka odobral lepe misli, ampak ji tudi dejansko in odločilno pomagal do uresničenja. — Poleg njega treba priznati požrtvovalno delovanje ljubljanskega pevskega in pa dunajskega pomožnega odbora, posebnost njiju načelnikov, dvornega svetnika Šukljeta na eni strani, sodnega svetnika Vencajza na drugi. — Končno ne smemo pozabiti tudi gosp. Funtka, ki je z izbornimi nemškimi prevodi tolmačil Dunaju našo pesem.

O veselem sestanku po drugem koncertu v hotelu »Englischer Hof« in o raznih govorih na njem, dalje o posebnem vlaku, katerega je dovolilo vodstvo južne železnice z veliko naklonjenostjo in z izredno ugodnimi pogoji, in naposled o zelo slovesnem in pristrčnem sprejemu v Ljubljani od strani mestnega zastopa in vojaškega poveljstva — le-to je bilo poslalo vojaško godbo v pozdrav na kolodvor — o vsem tem so drugi naši listi poročali obširno in zanesljivo, a nam zadoščaj, da smo se le dotaknili stvari.

Tebe pa, dična „Glasbena Matica“, ki si naše veselje, naš ponos, tebe čuvaj Bog, da nam še nadalje osvetljuješ slovensko ime, da nam z živim vzgledom kažeš, kako je delovati v pravo in trajno slavo narodovo!

A. Štritof.

•**Lublani.** Čestí spisovatelé Slovincům. Spořadal Jaroslav Vrchlický. Ve slovanske Praze. Tiskem E. Beauforta. Nakladem vlastním. 1896. Cena 90 kr. — Da je lani med vsemi slovanskimi plemeni češki narod naši razrušeni Ljubljani najbolj izkazoval svoje sočutje v dejanjih, to nam je še vsem v hvaležnem spominu. Pisatelji in umetniki češki pa so hoteli še na poseben način pokazati svoje simpatije glavnemu mestu naše Slovenije. Znameniti poet Vrchlický je zbral okoli sebe 51 pisateljev in pisateljic raznih literarnih smeri in šol, in ti so izdali pod gornjim zaglavjem lep, 35 str. velike četverke obsegajoč almanah, v katerem so natisnjeni njih prispevki v vezani in nevezani besedi. Tesni predali »Zvonovi« ne dopuščajo, da bi poročal o podrobnostih; kdor prelistava almanah, najde v njem obilo lepega. Pisateljem so se pridružili tudi štirje imenitni češki slikarji, okrasivši zbornik s krednimi risbami. Almanah »Lublani« nam priča, da „kri ni voda“; priča nam pa tudi, da bratovski narod češki zato tako živo sočuvstvuje z nami,